

5. Написання курсової роботи

Лише після того, як складений вами план роботи затверджено керівником, зібрано та вивчено літературу, опрацьовано конкретні дані, можна безпосередньо починати написання самої роботи. Роботу необхідно писати відповідно до плану, хоча не обов'язково суворо дотримуватися послідовності у процесі самої роботи (скажімо, вступ і висновки редагуються в останню чергу).

Висвітлюючи існуючі точки зору, пригадайте поради, що були викладені в розділі «Значення курсової роботи. Основна мета». Робота має бути написана без повторів, суперечностей між окремими складовими частинами, зловживання цитатами. Намагайтеся висловлювати власну точку зору, підкріплюючи її думками авторитетних авторів.

6. Захист

За необхідності захисту курсової роботи бажано скласти тези виступу, взявши за основу висновки роботи.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Першою сторінкою курсової роботи є **титульний аркуш**. Він має бути надрукований із дотриманням стандартних вимог (додаток В). Тут не слід переносити слова та робити скорочення.

Зміст є другою сторінкою роботи. Він включає перелік складових частин курсової роботи із зазначенням сторінок (додаток Г). Як зазначалося, не можна заміняти слово «Зміст» словом «План». Сама назва «ЗМІСТ» пишеться великими літерами і розміщується зверху посередині сторінки симетрично до тексту.

Структура курсової роботи є традиційною, вона містить:

- вступ;
- основну частину (3 розділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вступ – це перший компонент тексту курсової роботи. За обсягом він має бути невеликим – до 2 сторінок. Проте це дуже важлива частина вашого дослідження, що вміщує багато корисної для читача інформації. У вступі слід обґрунтувати вибір теми, для цього необхідно розкрити:

- *актуальність* теми, її новизну (зв'язок з проблемами сьогодення, специфічними проблемами національної економіки);

– *ступінь розробки проблематики* (стислий критичний огляд літератури: хто саме з відомих економістів і наскільки повно розглядав цю проблему, чи наявна полеміка щодо теоретичних аспектів проблеми, чи залишаються певні недоліки у її вивченні).

Окрім цього, слід окреслити *об'єкт* та *предмет* дослідження. Візьміть до уваги, що наукові категорії «об'єкт» та «предмет» співвідносяться як загальне та часткове. Об'єктом дослідження називають процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження виокремлюється з об'єкта, це певний локальний аспект проблеми; саме його слід ґрунтовно проаналізувати в курсовій роботі.

Слід назвати *методи* дослідження, що застосовані під час роботи над темою.

Нарешті у вступі визначаються *мета* та *завдання* дослідження. Мета – це головна ціль роботи, а завдання – це окремі проблеми, які мають бути вирішені для досягнення основної мети роботи. Саме через формулювання задач, які будуть розв'язані в роботі, фактично презентується план курсової роботи, обґрунтовується її структура.

Як зазначалося, вступ починають писати на початку роботи над текстом, але корективи продовжують вносити і на останніх етапах роботи.

Основна частина складається, як правило, з 3-х розділів. Кожний розділ містить у собі підрозділи (за необхідності ще і пункти та підпункти). Заголовок «Основна частина» у змісті та в самій роботі не наводиться, зазначаються тільки розділи.

В першому розділі висвітлюється теоретичний аспект проблеми, тобто мікро- або макроекономічна теорія, що є підґрунтям даної проблематики. Слід викласти всі існуючі підходи різних шкіл та докладно їх проаналізувати. Важливо показати еволюцію проблеми та варіантів її вирішення, а не розглядати їх як даність, тобто викласти теорію в історичному аспекті.

У другому розділі розглядається досвід інших країн у вирішенні проблем, що аналізуються. Задача полягає у дослідженні того, як економічна теорія реалізується у світовій практиці. Бажано обрати одну країну з розвинутою економікою, а іншу – з економікою, що розвивається, та при цьому аргументувати свій вибір. Вивчення іноземного досвіду зовсім не означає його абсолютизації. Потрібно врахувати специфічні умови конкретної країни, щоб потім порівняти з умовами України.

Після того, як проблема розглянута з теоретичної точки зору та на прикладі інших країн, можна переходити до найбільш відповідального, можливо, більшого за обсягом, *третього розділу*. В ньому наводиться аналіз відповідного аспекту української економіки. Подібний

ілюстративний підхід означає використання позитивного аналізу в дослідженні. Вивчати те, що є, – дуже корисно. Але навряд чи цього достатньо – позитивний аналіз має бути доповнений нормативним, слід обов'язково з'ясувати, як воно має бути. І це необхідно зробити з урахуванням теоретичних особливостей та можливостей адаптації іноземної економіки, важко зрозуміти, як подолати недоліки, що їй притаманні. Тільки у порівнянні з іншими країнами можна пересвідчитися в унікальності чи стереотипності рис власної національної економіки.

Другий та особливо третій розділ виконуються з використанням статистичного матеріалу. Статистика повинна проілюструвати основні положення курсової роботи. Фактичні дані мають бути свіжими, вони беруться за останні роки. Для того, щоб зробити висновки про існування тенденцій, потрібно брати до уваги певну кількість років. Для більшої наочності слід використовувати графіки та діаграми.

У **висновках** необхідно стисло викласти основні думки всіх розділів основної частини, констатувати основні результати проведеного дослідження. Ні в якому разі не можна просто копіювати окремі положення, що були викладені вище. Ваша задача – саме узагальнити та зробити загальні підсумки. У висновках не повинно наводитися ніякої принципово нової інформації. Це надзвичайно лаконічне викладення вашої роботи.

Працюючи над висновками, слід перевірити, чи відповідають сформульовані вами висновки меті та задачам дослідження, що були визначені у вступі.

Після висновків наводиться **список використаної літератури**. Майте на увазі, що перевірка вашої роботи науковим керівником нерідко починається саме з цього списку. Адже його повнота є свідченням вашої поінформованості, широти та глибини бібліографічного пошуку та творчості вашого підходу. Кількість джерел має бути не менше 20-25.

Не можна обмежуватися лише підручниками, обов'язкова наявність монографій та наукових статей. Стежте за тим, щоб перелік включав статті, що датовані поточним роком.

За необхідності окремий матеріал, що загрожує переобтяжити текст, може бути розміщений наприкінці у вигляді **додатків**. Це дозволяє зберегти логічну та стильову єдність основного тексту. В якості додатків можуть виступати:

- таблиці зі статистичними даними;
- діаграми;
- графіки, рисунки та ін.

Додатки не нумеруються, а позначаються великими літерами української абетки. У випадку єдиного додатка він наводиться як додаток А.